

PLORANTIS CROATIAE
SAECULUM PRIMUM.

Di¹³, quibus est hominum rerumque suprema potestas,
Et nihil occultum: quorum solo omnia nutu
Principium et finem capiunt; sine numine vestro
Nec spirat mortalis homo; quo crimine laesos
Infelix tantas Hörvathia movit in iras, 5
Quod nec Bellorum nec Pacis tempore digna
Solamen sentire fuit? Date (quaeso) benigni
Postremos saltem posse enumerare dolores,
Quos lacrymae lenire solent; toleratius inde
Aerumnas ventura suas ut perferat aetas: 10
Aut forsán vestro felicior illa favore,
Quanto maiorum fuerit servata labore?
Prospiciat sic docta. Iuvat meminisse malorum.
Non revoco lacrymas, quibus olim saepius auxi:
Danubium, Dravum, Savum, Kuppam atque Naronem 15
Dum me Romanus peteret dum Sarmata, tecta
Comburens flammis, et campos caedibus opplens:
Exitio vicina meo; contenta recentes
Fatorum plorare vices: postrema duorum
Saeclorum¹⁴ memoranda gemam mea vulnera: lenit 20
Longa aetas veterem, praesens dolor acrius urit.
Postquam nostra iugo captivum Boffnia Turco
Submisit collum, Regum damnata suorum
Seditione magis quam Thraci marte coacta,
In me Oriens ruit omne malum, quo tristior olim 25
Vix fuit Illyricis gelidus Septentrio regnis:
Perpetuo Thrax namque iugo crudelis, avarus,
Subdita colla premit: tantoque superbior ausu
Inflatur tumido, quanto vel blandior illi

¹³ Di: Dij

¹⁴ Saeclorum: Seclorum

PRVO STOLJEĆE
UPLAKANE HRVATSKE

Bozi, čijoj su vlasti podložni ljudi i stvâri,
 Ništa skrivèno vam nije i sâmo na zapovijed vašu
 Ima početak i konac; bez vašega miga božânskōg
 Ne može disati smrtnik; koji vas uvrijedi zločin,
 Nesretna Hrvatska čime li srdžbu ųzazvâ vašu 5
 Da joj ne date ćutjeti niti u ràtu ni míru
 Dostojnu utjehu neku? Dajte, dobrostivi, (molim)
 Barem da izbroji ona jade što zadnji ju snađu.
 Tako će blažiti suze da bi strpljivije potom
 Ona izdržati znala nevolje budućeg doba. 10
 Il' bi zbog sklonosti vaše sretnijom postati mogla
 Kad ju tolikīm trudom nekoć spasiše pređi?
 Znajuć sve, neka se nada. Korisno sjećat se zala.
 Neću se spominjat suza kojima punila nekoć
 Često sam Dravu i Savu, Neretvu, Dunav i Kūpu 15
 Dok su mi Rimljani prijekali, potom Sarmâti pak ognjem
 Palili kuće, a pōlja punili mrtvima: blizu
 Kraj mi biųâše. Dosta će meni biti da tūžim
 Obrate usuda skore, oplakujem rane što primih
 Zadnja dva stoljeća, koje pamtiti valja, a stârē 20
 Boli blažit će vrijeme nove dok oštrije peku.
 Pošto naša Bosna pod jaram potpade turski
 Kao uznica jer joj presudi nesloga njenih
 Kraljeva više negoli tračka vojnička sila,
 Istok svaljuje na me nevolje: òd njih je jedva 25
 Nekoć tegotniji Sjever za ilirske bivao zemlje.
 Divlji i òkrūtan Traćanin vječnom podvrgava jarmu
 Pognute glave: tolikō se više nadimlje ohol
 Poradi uspjeha svojih zavodljivije što mu

	Arridet fortuna, magis vel supplicat hostis:	30
	Ne quocunque modo sese neget esse tyrannum.	
	Primam Threïcii ¹⁵ Belli vim Jajcia sensit:	
	Sic ab ovi formam tumulo referente vocata,	
	In quo structa iacet: varias experta Gradivi	
	Saepe vices: ut quae patriis est ianua campis	35
	Ad montes Uforae et Pini: queis Boffna reclusa	
	Tvyrtkoni primum regales fecit honores.	
	Hoc etenim castrum cum Thrax mihi fortis ademit	
	Scabrosum scopulis Valdanum liber adivit,	
	Et Savum ac Colapim sinuosos. Corbaviamque,	40
	Antiquis claram Corybantum nomine, vastat,	
	Quae tribuit nostrae de se cognomina genti.	
	Iapidiam antiquam crebro populatur: ut Unnam,	
	Valdanum priscis, Savanosque et Colapinos	
	Saepius infestus vexavit. Tristius at tunc	45
	Quando Derençinus praedam erepturus in agris	
	Corbaviae infelix pugnat cum Jakupe Turco,	
	Et flore amisso totius nobilitatis	
	Captivum sese victori praebeuit hosti.	
<i>Anno</i>	Spem non exiguam prima mihi fronte spondit	50
<i>Christi</i>	Sedenum saeculum Christi nascentis ab ortu	
<i>1501.</i>	Quod pia connumero; Vladiflavi namque regentis	
	Pannonias, contra Venetos quas moverat, iras	
	Praesul Alexander sancte placavit, et arma	
	Threïcium ¹⁶ versus impendere suaserat hostem,	55
	Praeside Corvino, nostro Prorege, Ioanne,	
	Matthiae Regis nato: belloque parabat	
	Subsidium Praesul, Venetosque ligarat ad illud	
	Duplo praestandum maius. Iamque arma parabam	
	Exitio Turcis. Sed sors inversa meorum	60
	Frustravit pia vota Ducum, pia vota iuventae;	
	Defuerat bello conducta pecunia nervus.	

¹⁵ Threïcii : Thrëicii

¹⁶ Threïcium : Threïcium

	Ili smiješi se sreća, il' molitvom slavi ju dušman:	30
	Ali ničime ne može pòreći svoje tiránstvo.	
	Silu tračkoga rata najprije osjeti Jajce, Nazvano tako zbog brijèga oblikom jajetu nalik, Gdje je dignuto, često iskusi obrate razne	
	Marsove ćudi jer vratnice čini očinskih polja	35
	Prema Borovu gorju i Usori, Bosnu što štite, Koja je kraljevskim častima prvog obdarila Tvrtka.	
	Kada je Tračanin moćan ovu mi oteo tvrđu, Dobi slobodan prilaz prema hridovitoj Uni, Kao i Savi i Kùpi, koje vijugaju, plijeneć	40
	Po koribantskòm imenu slavnu Krbavu potom, Koja svoj je naziv darovala našem rodu.	
	Često robljaše drevnu japidsku zemlju i Unu, Valdan što predima bješe, te savski i pokupski živalj	
	Stalno napada teško. Još je tužnije bilo	45
	Kada na Krbavskom polju, plijen preoteti želeć, Zlosretno bitku zapòdje Derenčin s Jakubom Turkom:	
	Cvijet je svoga plemstva tada izgubio čitav Postavši zarobljenikom i sâm dušmana sretnog.	
<i>Godine</i>	Nada na môme licu prvi put nemala zasja	50
<i>Kristove</i>	Kad od rođenja Kristova šesnaest stoljeća cijelih	
<i>1501.</i>	Blažena zbrojih. Silnu je protiv Mlečana, naime, Vladislav, panonski vladar, vojsku digao tada.	
	Bijes mu Alèksāndar papa sveto miriti kuša	
	Savjet mu dajuć da neka na Tračane uperi koplja.	55
	Vojsci na čelu bijaše potkralj Ivan naš Korvin, Pòtomak Matije kralja: njemu je poslao pomoć	
	Papa, koji je k tomu s Mlećima sklopio savez	
	Dvostruk zadobivši uspjeh. Tada sam oružje sama	
	Digla da uništim Turke. Ali nesretna sudba	60
	Jalovim učini molitve vođa i mlādosti moje, Novca nè bješe dosta, što oslabi ratnički polet.	

- Sic etiam Reges falluntur? Et odia passim
 Evertunt privata bonum commune? Quod ipsum
 In tacitas (video, Coeli!) vos provocat iras. 65
1502. Contremuit tellus, ac si ventura videret
 Fata meis nocitura bonis. Quo nempe tremore
 Multa suas fuerant domicilia passa ruinas;
 Corruit et divi turris campanea Marci
 Slavniae in urbe, vocant quam Graeci nomine Montis; 70
 Ut nec firma solo videar, nec ab aethere tuta.
1504. Vix pono tristes nuperna strage dolores,
 Cum mox custodem mihi limitis obsidet arcem
 Jajciacam Turcus, qua iam fuit ante repulsus.
 Invasit miseram non vanus terror; ab inde 75
 Summa mali facilisque via est, metuenda Croatis:
 Praecipuum captiva petit qua Boffnia passum
 In mea regna, suo post aggredienda tyranno.
 Corvinum cum pube mea succurrere Jajci
 Expedio celerem; Dux hostem aggressus et arcis, 80
 Decertans pugna prosternit millia quatuor,
 Caetera profligans Jajcensem liberat urbem:
 Ast et natorum ceciderunt mille meorum;
 Dulcis amor patriae, merito praestantior isto
 Eminent: hac tegimus natos hac sorte parentes. 85
- Vix solvo exequias, et membra exanguia terrae
 Condo: novas Turcae clades nova damna minantur
 In mea continuo plus et plus iura volando,
 Vastantes Pozegae¹⁷ et Vulkovarensia rura;
 Scilicet unde suis primum deserta colonis 90
 Conatu levioere queant post capta tenere.
 Hos quoque Corvini virtus profligat et amni
 Non paucos mergit Savo. Sed pro invida Parca
 Hoc mihi praesidium de vivis prorsus ademit:
 Ut post ultro meae serpant sine lege ruinae, 95
 Nec me iam praesens defendat acinace Princeps,
 Quo praesente alacris volat ad certamina miles.

¹⁷ Pozegae : Pofegae

- Tako i kraljevi griješe? I osobne omraze stalno
Opće zar nište li dobro? Vidim ja jasno, nebesa,
Što je toliko silno srdžbu raspirilo vašu! 65
1502. Zemlja se zadržese, čini se kao da dolazi usud
Koji satrti kani sva moja dobra. Zbog trešnje
Razvaline su bijedne postali domovi moji,
Srušen je čak i zvonik crkve svetoga Marka
Usred slavenskog grada što nazvan po grčkôm je brdu. 70
Ni od nêba ni zemlje više ja sigurna nisam.
1504. Jedva odahnuv od bóli ja silne zbog nedavne trešnje,
Kada mi jajačku opsjedne tvrđu, što granicu čuva,
Iznova Turčin, premda već ôd njē odbijen je bio.
Bijednu me s razlogom tada nadvlada strava jer otud 75
Put je nesreći lagan, Hrvatima plašit se valja,
Uznica Bosna jer odande najbolji otvara prolaz
Prema kraljevstvu mome, kojim će tirani napast.
Poslah Korvina hitra da pritrči ũ pomôć Jajcu
S mojom mladeži. Dušmana napada vođa, za tvrđu 80
Bijuci bitku, on obori četiri tisuće ljudi,
Ostale natjera ũ bijēg i spāsī jajačku tvrđu.
Ako je ondje palo i tīsuću dječice moje,
Slatka je ljubav domaje, ona nadići može
Svaku plaću: i zato majke pokapaju djecu. 85
- Jedva obavih pogreb i ũdove beskrvne zemljom
Zasuh kad turska kuga iznova zaprijeti meni,
Stalno sve više i više moja gazeći prava,
Turci pljačkaju polja Požege i Vukovára.
Stoga me potom dakàko napustiše kmetovi moji, 90
Koji će vratit se lakše kad povratim posjede svoje.
Mnoge koje Korvínova protjera srčanost, rijeka
Sava proguta. No, jao, zavidna božica Parka
Ovu zaštitu moju od živīh odvede tada:
Da bi se potom bez rēda propast širila moja 95
Jer me živuci vladar sabljom nē brānī više:
Vojnik je hitao ũ bōj dok on je međ' živīma bio.

1511. Brdo Črvivica po črvima zadobi ime,
Tamo se s Turcima mañenā mojih borila četa
S nesretnim ishodom: naime, smrću i prēmnogōm krvlju 100
Zemlju oplēmenī, nazivu usto pridoniješe gnusnom
Brda, pticama, crvima pružajuć sebe za jělo.
1512. Blagajska, evo, već tvrđa u vlāsti Jurja Ursina,
Nazvana ona po blāgu, uznicom tiranskom pade.
Ban ju Babonić pokraj Sane podiže nekoć: 105
Momu bogatstvu biĵāše loš ona znamen jer ljeta
Idućeĵ istrči ohol Turčin na Dūbičkō polje,
Pobjedni plijen već tjera. Robio mnogo bi više
Da ga ne napadne hrabro Berislav potkralj i oštrīm
Pōsijeće maćem, a potom u valima potopi brzim: 110
Golem plijen i krivnja pljačkašu uvijek su teret.
1514. Premda poslije blaga, zima je donijela studen
Silnu i obilje snijega (kojim je šest čak mjesecī
Zemlja zasuta bila, nanijevši štete), i zator
Sijućī velik kod ljudi kao i stōkē. Još ġōrē 115
Vjetar je šibao bijedne. Pošto toplijim zrakom
S neba ugrije višnjeg zemlju Sunćeva baklja,
Senjanima su našim surovi dušmani Turci
1515. Nanijeli bezbrojne štete. Kralj im pomogne novcem,
Ali Peren kao gradski kapetan i pōtkrālĵ 120
Oguli građane. Biĵāše časti nedōstōjan posve,
Još ga krasila manje plemēnitōst duha. Tā malo
Sreća oholu pruža, a pōhlēpnu nē dājē ništa.
1516. Nakon toga Junus-beg, uprāvitelj Bosne,
Napadne sinjsku tvrđu, što smještena bješe na hrīdi 125
Pored Cetine rijeke za naše, a Nesta za prěde.
Sve je iz òkōlnōġ kraja tjerao maćem u rōblje
Sve dok građani sami ne otkupe vlastitom smrću
Spas domōvinē. Hineć da bježe, na bārbare oni
Nasrnu te ih posijeku. Ban je stigao potom, 130
Barbarsko pleme u strahu bježati stade zbog glāsa
Berislava potkralĵa, kojemu nadjenu ime

- Gloria lecta dedit: quoscunque is ceperat¹⁸, omnes
 Infixos palis avibus porrexit in escam;
 Taliter exolvit poenas temerarius hostis. 135
- Ast hoc ipso anno Vladiflavi tristia Regis
 Funera deploro; longa dignissimus ille
 Vita erat et fato meliore; sed impia Parca
 Non parcit, cum tempus adest fatale, vel ulli:
 Subditus et Princeps naturae debita solvit. 140
1519. Knin Arx insignis (Tininum dixere Latini)
 In ripa Titii, quo vulgo Kyrka vocatur,
 Condita magnifice, Nelepetis, regia dñde
 Arte locique situ validissima, subdidit hosti
 Captivum miseranda caput: nec Banus adesse 145
 Tutandae poterat; fato namque ipse sinistro
 Per Plisias alpes hostes venatus, in horum
 Labitur insidias, sine milite, tum sine et armis:
 Ut sceptro tantum Prorex et presbyter usus
 Extitit; egregie hoc sese defendit in hostes: 150
 Sed plures unum facile excussere secures
 Sceptrum: Proregem solum plebs multa peremit,
 Krusicii Petri fraude has inductus ad aras
 Occubuit; Petrum magno corruerat aere
 Strigonii Praesul Thomas, homo avarus, honoris 155
 Virtutisque osor tanti Proregis iniquus.
 Occidit insignis Miles, divusque Sacerdos,
 Illyrici Prorex, Wesprimi Praesul, et ipse
 Thesauro Regis Praefectus, magnus in urbe
 Inque ora Senonum, Jajcensique arce Strategus, 160
 Tam merito Beriflav, quam nomine stirpis, habendus:
 Nunc martyr viridem gestit super aethera palmam.
 Infelix Jefenica locum sola invenit hosti,
 In quo vir tantus vinci atque occumbere posset.
1521. Ostroviae fatum iam nunc approximat arci, 165
 Quam Rex Bela olim Scythicis compulsus ab armis

¹⁸ ceperat : coeperat

- Slava koju pobire. Zarobljenika svog svakog
Nabio on je na kolac i pticama dao za jelo.
Takvu pretřpje kaznu svaki lakouman duřman. 135
- Iste godine oplakah Vladislava ja kralja
Tuřan ispraćaj. On je dostojan bio nadasve
Duga života i sudbe još bolje, no bezbořna Parka,
Smrtna kad mu se približi ura, nikog ne řtedi:
Vladar i podanik svaki dugove prirodi plaća. 140
1519. Krasna tvrđava kninska (Tinín to kařu Latíní),
Koja na obali Ticija, pućki řto Krka se zove,
Sjajno je dignuta, prvo nelipska, kraljevska potom,
Smjeřtajem i umijećem řtićena, pognula bjeře
Glavu pred duřmanom jadna. Ban ju mogao nije 145
Spasiti. Duřmane loveć po pljeřiviećkome gorju,
Zlosretnim usudom on je u ruke njihove pao,
Bez vojnikā u pratnji bjeře i oruřja liřen.
Biskup i potkralj pri ruci samo je imao řezlo,
Jedino njime se branio protiv duřmana hlabro. 150
Ali jedno su řezlo sjekire posjekle mnoge
Lako. Potkralja samog usmrti gomila silna.
Prijevarom Petra Kruřića pade namamljen na taj
Řřtvenik. Petra je, naime, mnogim potkupio novcem
Biskup ostrogonski Toma, pohlepan ćovjek i zaō,
Koji je potkralja mrzio zbog vrlinā i ćasti. 155
Pao je vojnik glasovit, pao je svćenik sveti,
Ilirski potkralj i biskup Vesprima, kraljevski usto
Rizničar, do njega mnogo u gradu drřahu Senju
Kao i obali cijeloj, bio na ćelu je Jajca. 160
Berislav bjeře po zasluži kao i nazivu roda:
Sada na nebu nosi ko mućenik zelenu palmu.
Jadna Jesenica duřmanu mjesto je otkrila sama
Gdje bi toliko junak porařen mogao pasti.
1521. Tvrđi sad Ořtrovici bliži se sudba već kleta, 165
Koji nekoć Bela, progonjen oruřjem skitskim,

Condidit in tumulo Licae telluris acuto,
 Hinc nomen nactam; Turcis captiva gemiscit,
 Nec iam colle suo, nec iam factore superba:
 Ut nihil est firmum, quo Mundi gloria pendet. 170
 Sic Orlovčičii Peć arx in rupe cavata,
 A qua nomen amat, Turca vi fraudeque capta,
 Imperium atque fidem mutat. Comburitur infra
 Modruffam vicus, templi splendore decorus,
 Huic Oftariae nomen, quod scilicet olim 175
 Hospitium fuit hic Savana petentibus arva
 Littore ab Adriaco. Circum montana latroni
 Commoditate favent loca, sylvarumque recessus.
 Haec ego dum specto lacrymis super ora profusis,
 Nobilis arx atque urbs prae multis maxima, Savi 180
 Fluminis in ripa situata, ubi iungitur ipse
 Danubio: sed ne maiori, nobiliore
 Parte prior cedat, mutarunt nomina in Istrum:
 Belgrad ea est, Latii dicunt communiter Albam,
 Improprie Graecam: Taurunum dicta vetustis, 185
 In vanum¹⁹ tentata prius, multoque redempta
 Sanguine Turcorum: nunc ipsis praeda cruenta
 Sed locuples (quia Pannoniam reseravit utramque)
 Quam male defendit praeses, cognomine Turcus.
 Tantae urbis casu loca Savo proxima circum 190
 Sultanus capit; ut Kopnik, Barićque, Sabacque:
 Mitrovicamque, satis celebratam antiquitus urbem
 Nomine sub Sirmi, per quam Provincia tota
 Sic vocitata fuit, Romanis nota. Deinde
 Iuxta Danubium Zemun, Kemenićque, Petramque 195
 Salsam (praetereo pagos et castra minoris
 Nominis) ac totum flamma ferroque Ducatum
 Defoedat²⁰. Sirmî quae faecundissima tellus,
 Quas patitur plagas! Hinc magna parte iugavit

¹⁹ In vanum : Invanum

²⁰ Defoedat : Defēdat

- Diže na ličkōj zemlji na jednom oštrome humku:
 Otkuda dobi ime. Stenje ko uznica turska,
 Više ohola nije zbog važnosti svoje ni mjēsta:
 Ništa sigurno nije što uzda u slāvu se svijeta. 170
- Orlovčićeva tvrđa Peć, izdubēna u stijeni,
 Odakle uživa ime, turskom oteta varkom
 Promijeni vlast i vjēru. Podno Modruša selo,
 Što se Oštarije zove, posve spaljeno bješe. 175
- Krasno resi ga svetište, bilo je nekoć gostinjac
 Onima koji su hitali prema savskome kraju
 S jadranskih obala. Naime, okolna planinska mjesta
 Vrlo pljačkašima gode, kao i zakloni šumski.
- Dok sam promatrala ovo suzama topeći lice,
 Utvrda poznata, grad što ponad mnogih se diči, 180
 Koji na đbali leži Save gdje ona se spaja
 S Dunavom, da se zbog većēg i uglēdnijēg dijela
 Manji izgubio ne bi, promijene ime u Istar:
 To je Beograd, koji Latīni neprikladno zovu
 Grčka Alba, dok stari su njega nazivali Taurun – 185
 Prijašnji napadi turski zaludni bjehu i mnōgōm
 Krvlju ih platiše oni – sada pak postade plijenom
 Krvavim, ali vrijednim (tā vrata Panōnījā čini),
 Jer ga je branio loše podban po ĩmenu Turčin.
- Nakon udesa grada mjesta okolo Save 190
 Sva je zapremio sultan: Kopnik, Barić i Šābac,
 Mitrovicu, što nekoć glasovitim bĳāše gradom,
 Imenom Sirmij, po kojem su nekoć provinciji cijeloj
 Naziv Rimljani dali. Potom na dunavskom žalu
 Zemun, i Kamēnicu, pa i Slankamen s njima 195
 (Da ne spominjem manje poznata mjesta i tvrđe),
 Čitavo ovo vojvodstvo on je nagrdio silno
 Ognjem i mačem. O, kakav ti, srijemska najplodnija zemljo,
 Podnosiš zator! A pōšto podloži najveći dio

	Pannonios, sortique meae postrema minatur,	200
	Impius Eois praedo qui nuper ab oris Prodiit, Occiduas extendens brachia in oras, Nulla caede satur, nimiumque superbus, avarus.	
1522.	Krupa quoque Auranae prius arx subiecta Priori, Postea Zriniacis, Unnae super amne locata	205
	Fortiter impetitur, sed frustra, hostilibus armis: Quam mea defendit contempta morte iuventus. At Scardona cadit, celebri sat nomine clara, Urbs vetus ad Titii flumen situata, Liburnis Chara olim sedes, Turco fit subdita iuri.	210
	Hinc ferus, iniectis Kl'iffana suburbia flammis Funestat; quicquid non aufert, omnia delet Ferro ac igne ferus; gaudet nocuisse tyrannus.	
1524.	Non saturata locis tot Turca superbia captis, Protinus in longinqua manus extendit avaras:	215
	Iamque per Ozlensem, mox ²¹ Jafrebarfkumque per agrum Ingentes abigit praedas. Krupamque novatis Viribus aggreditur: frustra tamen usque laborat, Atque utinam semper! Venient sua fata sed eheu Et Krupae! Miserumque statum plorabit et ipsa.	220
1525.	Alta iterum Jajces mihi et urbis, moenia et arcis Boffnius ac Hl'ivnae Praefecti, viribus aucti Innumeris, telis quatiunt gravioribus: ut iam Proxima caesurae ²² metuebam fata, relata Fama mihi obsessae quando fuit: illico fortem	225
	Christophorum Comitem Modrussae mitto; iuvamen Obsessae ferat. Ille celer succurrit egenti, Continuoque tribus non dempta nocte, diebus Confligens, tandem superis melioribus, ausu Non numero (hoc longe maior namque extitit hostis)	230
	Debellat Turcum, Jajcemque eliberat; unde Defensor Patriae pro laude a Rege vocatus, Namque salus Patriae de Jajce summa pependit.	

²¹ Ozlensem, mox : Ozlensem (Ritter)

²² caesurae : casurae

- Panonske zemlje, tada zaprijeti usudu momu 200
 Bezbožni lupež što nedavno prodre s istočnih strana,
 Svoje pružajuć ruke prema zapadu stalno.
 Pokolj ga zasitit neće, odveć je ohol i lãkom.
1522. Tvrđu Krupu, što bila je podložna prioru vranskom,
 Poslije Zrinskima, iznad rijeke je smještena Une, 205
 Zalud napada dušman silinom oružja svoga:
 Moja brani ju mladost prezrevši smrtnu opasnost.
 Ali Skradin pade, što slavnim se imenom dići,
 Drevni grad što leži na Křki, sjedište nekoć
 Drago Liburnima, sada pod turskõm se nalazi vlašću. 210
 Ődãndẽ divljak sve ništi, užgavši podgrađe Klisa,
 Ono što ne može odnijet, divljački pali i rušĩ
 Ognjem i maćem. Šteta tirana raduje silno.
1524. Sve što osvoji, oholost tursku zasitit neće,
 Stoga sve dalje i dãljẽ pruža pohlepne ruke: 215
 Plijen po ōzaljskõm i po jãskãnskõme već polju
 Ogroman tjera. Snagama novim napada Krupu:
 Kamoli sreće da tako uvijek se uzalud mući!
 Ali i Krũpu, jao, njezin usud će snaći!
 Svoj će položaj bijedni žaliti ona i sama. 220
1525. Opet na visokẽ kule i zidine mojega Jajca
 Moćne odapinju strijele, bezbrojne združivši snage,
 Begovi Bosne i Livna: i tako sam strepjeti stala
 Da se iznova meni skora približava propast
 Kada o ōpsadi toj su počele stizati vijesti. 225
 Poslah onamo ũ pomõć odmah hrabroga Krstu,
 Modruškog kneza. Brzo je jadmima potporu dao
 Tri se dana i nõći bez prẽdãha boreći ondje.
 Ne zbog broja vojnika, nego uz põtporu Višnjih
 (Jer je premoćniji mnogo, naime, dušmanin bio) 230
 Turčina razbi i Jajcu donèsẽ slobõdu, te stoga
 Braniteljem domaje od kralja prozvan on bješe:
 Ovisi, naime, o Jajcu posve spasenje domaje.

	Eripio Turcis hinc Jajcen, tristis at illinc	
	Fama mihi paulo post fertur nuntia casûs	235
	Et cladis, Sirmî qua tellus fertilis arvo	
	Et caelo felix, crudeli subdita Thraci	
	Evertit nostras aras et templa profanat,	
	Ac Mahometano iam vivere dogmate discit.	
	Humanis rebus sic heu infirmius est nil,	240
	In queis fortuna et casus quamplurima possunt;	
	Semperque in peius miseros fortuna coërcet,	
	Cum semel esse mala incepit. Vix Sirmia rura	
	Deplanxi et plebem, parva in regione colonam:	
1526.	En Muhaçinus ager (de muscis nomen adeptus	245
	Omine non fausto) totum proclamat ad orbem	
	Infandam caedem populi procerumque suorum,	
	Regis et interitum; qui cleri hortamine motus	
	Sancitam pacem cum Turco Principe rumpens,	
	Disparibus sociis turbatoque ordine adorsus	250
	Certamen fatale fuit; sed sobrius hostis,	
	Atque sui parens dictis sine lite strategi,	
	Praevaluit victor! Tanto truculentior ausu,	
	Quanto supplicior quando pro pace rogabat.	
	Pannonii Hyrvatique Duces, primique Dynastae,	255
	Praelati, magnique viri cum milite forti	
	Confusi Dacis misere sternuntur in arvis:	
	Ut captos inter, gladiique furore preemptos,	
	Millia bis centum numerem: Rexque ipse fugaci	
	Praecipitatus equo, limoso Karas in amne,	260
	Cum vita in patriam conceptum extinxit amorem:	
	Atque hinc Ungaricis et prima et summa ruina	
	Invaluit terris, et pars amissa coronae.	
	Quantus ubique timor? Quae consternatio plebis?	
	Quae fuga? Qui gemitus? Humana edicere lingua	265
	Non posset, tenuive manus describere penna.	
	Dux huius belli, tam rarae cladis et autor,	
	Infelix Tomoreus erat, cui mitra Colossùm	
	Casside visa minor: Sacra aspernando Deorum,	

- Tako sam otela Turcima Jajce, malo pak potom
 Vijesti dò mene stižu tužne o udesu strašnom 235
 Da je srijemska zemlja, bogata poljima plodnim
 Kao i uzduhom blagim, uznica Tračana strašnih,
 Koji bezbožno skvrne oltare i hrámove naše,
 I da već živjeti uči po muhamèdānskōj vjeri.
- Ništa slabije nije, jao, od udesa ljudskog, 240
 Kojem škoditi mogu tolikō i slūčāj i srěća.
 Sreća jādņike tjera još da gōrē im bude
 Uvijek kada i sama ona je postala lošom.
 Jedva oplakah Srijem i žitelje malog tog kraja,
1526. Kadli Mohačko polje (što ime po muhama dobi 245
 Kao nesretni znamen) čitavu objavi svijetu
 Pokolj neizreciv naroda svoga i plemstva,
 Kao i zator kralja, koji na nāgovōr klera
 Razvrgnu mir koji bješe sklopljen s turskim sultanom.
 Saveznici bez slōgē i vojničke trupe bez rēda 250
 Presude ovu bitku i dušman trezveniji mnogo,
 Čiji vojskòvođe nalog bez ikakvē slušaju kavge,
 Pobjednik posta! Jezivijim pothvat čini se više
 Kad se poniznije potom prosi za sklapanje mira.
 Vođe Hrvata i Ūgrā, prvaci svi i vladari, 255
 Svećeníci, plemíci, kao i hrābrī vojnici
 Zajedno satrti bijedno leže na dáčkōme polju:
 Dvjesto tisuća tako izbrōjih ja zarobljeníkā
 Kao i smāknūtīh mačem: kralj pak zbačen je s konja
 Koji je bježao, te u blātnōj karāšičkōj rijeci 260
 Izgubi život i ljubav što gojaše prema domaji.
 To je prvi i glavni bio za ũgarskē zemlje
 Izvor propasti kao i razlog što izgubi krunu.
 Užas kolikī li nastā, kolikā smućenost puka,
 Strka kolikā i lēlěk, ljudski to ne može jezik 265
 Īzreći niti opisati tanašno pero u ruci.
 Glavni vojskòvođa bješe i začetnik poraza silnog,
 Nesretni Tomori, kojem je vojnička kaciga bila
 Draža od kaločke mitre: svetinje preziruć Božje,

	Arrogat imperium fera mens super arma Gradivi, Et Regi dare iura suo vesana voluptas, Postponendo Duces Bellorum sorte peritos, Quos ego ab hinc, illinc quos Transylvania misit. Sic male bella gerit, cui rerum cura sacrarum Et vitae innocuae tenor est servandus: inique, Hosti etiam desponsa, fides violatur: et hostem Non spernat causae propriae fiducia. Finem Incertum bello et liti fortuna reservat. Tantium monachus fuit unus causa malorum!	270
1527.	Inter funestos, pro successore Coronae, Quos persaepe cient improlis funera Regis Votaque Magnatum vidui discordia Regni, Motus, Corbaviae princeps arx Udvina maestam Incidit in sortem; collo depressa superbo Triste iugum imposuit: Torquato absente patrono, Karlović a patrio qui nostris nomine dictus. Tunc et Likenses coepit ²³ percurrere campos Turcus eques, delens pagos atque oppida flammis: Nec posita in tumultis castella tuentur apricis, Apta situ, sed pressa siti: licet arva salubres Excipiunt amnes: et toti nomina terrae Flumen Lika dedit, Latiis medicina salubris. Caedibus et flammis serpit Thrax impius, omnem Informem mihi reddit humum, vacuumque colonis, Quam prae mille aliis natura fovebat amoenam ²⁴ , Ditis et indigenae fecit cultura superbam.	280
		285
		290
		295
1528.	Tandem etiam Jajce castrum praenobile victum Captivas in iura manus hostilia praebet: Et quotquot pagi, castellaque et oppida circum Jajcensi suberant iuri, nunc Turcus iisdem Iura dat et legem ponit, mea pignora caedit ²⁵	300

²³ coepit : caepit

²⁴ amoenam : amenam

²⁵ caedit : coedit

- Prisvoji vlast taj silnik nad Mārsovīm oružjem drsko, 270
 Bezumna njegova žudnja čak naloge davaše kralju,
 Prezrevši vođe što imahu mnogo ratnog iskustva,
 Koje ja ođāvdē poslah i Transilvānija usto.
 Loše ratove vodi onaj tko ima na brīzi
 Svetinje Božje i život bez poroka: bezbožno posve 275
 Pogazi zadanu vjeru dušmanu, kojega neće
 Vjera u vlastite snage napustiti. Sūdbina stoga
 Ishod što siguran nije, ratu i svađama sprema.
 Jedan redovnik bijaše uzrokom zala tolikih!
1527. Tijekom pogubnih borbi za nõvõg sljednika krune, 280
 Koje izaziva često umrće kralja bez djece,
 Nesložne težnje velmoža obudõvjelē zemlje,
 Krbavsku utvrdu glavnu Udbinu sūdbina snađe
 Pretužna: ponosnu glavu pognu i žālosnī jaram
 Prihvati: Torkvata nema, koji ju štititi može, 285
 Kojega Karlović zovu očinskim imenom naši.
 Tada kõnjanīk turski stade po ličkõme polju
 Jahati, ruši i pālī ognjem mjesta i sela:
 Zamci ih nè brānē više na prisojnom smješteni brijegu,
 Kojih je položaj dobar, ali mori ih žeđa. 290
 Zato ljekovitu rijeku gutaju polja i zēmlji
 Cijeloj ime dā Lika, lijek Latínima zdravi.
 Bezbožni Tračanin posvud širi zator i plāmēn,
 Zemlja već obličja nema, kao ni svojih seljaka,
 Premda ju priroda resi povrh tisuću drugih, 295
 Blago i õbrada njenih žitelja ponosnom čine.
1528. Tad i plemēnita tvrđa jajačka poraz doživje,
 Dušmanskoj vlasti svoje ruke uzničke pruža.
 Okolnim selima, svakim zamkom i õtvrdõm svakom
 Koji su podložni Jajcu, sada upravlja Turčīn 300
 Te im zakone kroji, mačem dok dječicu moju

- Ense ferus. Pro quae regno fit plaga Croato!
 Quicquid Porisius (nunc Vyrbas),²⁶ Savus et Unna²⁷
 Terrarum capiunt, villis pagisque satarum,
 Pingue solum, a propriis desertum pene colonis 305
 Nunc ursos alit atque lupos, vel utraque ferarum
 Effერიorem hostem; toto iam rara supersunt
 Telluris spatium castella et castra, locorum
 Fors defensa situ, quae nondum possidet hostis,
 Sed potiturus adhuc: Divorum templa crematis 310
 Tectis atque aris, sine mysta, flebile visu!
 Ruderibus nisi nota rigent: cecidere Paroeci
 Egregii, fortesque viri, captivaque ducta
 Vel dilapsa abiit plebs. Res perdura profecto
 Et salvis, patrios est deseruisse penates. 315
 Necdum Magnatum Procerumque sopita meorum
 Scissio tristis erat, qua nil egisse licebat
 Viribus attritae: quibus ultro creverat hostis,
 Adriam ut hinc montem, mare qui cognomine fecit,
 Saepius et celerem cursu transiverit Unnam, 320
 Ac tutus praedas ad propria victor abegit.
 Interea Prorex fatali febre laborans
 1531. Prole carens, Patriam sese ipso privat: amore
 Quam bene dilexit vero: privatus et ipse
 Fortunis propriis; Patriae ne forte ruinam 325
 Extremam videat, fato meliore vocatus,
 Defessam aerumnis vitam gravioribus Heros
 Subtraxit: stirpis Torquatae nobilis haeres.
 Ingenti Patriam feriit mors ista dolore:
 Illa etenim, variis hoc tempore tradita Banis, 330
 Nil experta boni: fortuna potentior omni est.
 1536. Ex improvise nostras prorumpit in oras
 Barbarus, et Dobboj Beriflavi nobile castrum
 Occupat: hinc pergens ad Savum Brod capit, isto

²⁶ Vyrbas), : Vyrbas)

²⁷ Unna : Unna,

- Siječe. Kakav li pomor nastu u zèmlji Hrvatu!
 Čitav kraj što Porizij (Vrbas sad), Sava i Una
 Optječu, koji je napučen selima, dobrima brojnim, 305
 Plodna zemlja koju napustiše kmetovi skoro,
 Sada medvjede, vukove hrani i dušmana, òd tih
 Zvijeri bješnjega mnogo; nà tom području cijelom
 Kaštel pokòji i tvrđa preòsta koju njen smještaj
 Slučajno štiti, pa dosad zaposjeo nije ju dušman,
 Ali će još ju zapremit: spalivši hrámove svete, 310
 Kuće, ognjišta, nema svećenstva – žalostan prizor!
 Razvaline tek strše, mrtvi su župnici vrsni,
 Kao i muževi hrabri, više nema ni pûka
 Što je u ropstvo odveden ili je skončao. Strašno
 I spasònosno bješe napustiti rodne penate. 315
 Još se ne stišà rasap žalosni mojih prvaka
 I velikášà: ja nisam mogla im pružiti pomoć
 Slomljena, dok su snage dušmana jačale silno,
 Često on prelazi preko adrijske gore, po kojoj
 More nazvano bješe, potom brzòteku Unu, 320
 Te se sigurno s plijenom na svoju vraćàše zemlju.
 Dotle od groznice smrtnè teško bolòvàše potkralj,
 1531. Pòtòmka nemajuć nì sàm, liši domòvinu sina,
 Koji je volio iskrenom ljubavlju, lišen imetka
 Vlastitog, pozvan bijaše prijeći ù bolji život 325
 Kako vidio ne bi potpunu propast domaje.
 Umoran od života umaknu nevolji teškoj
 Junak: nasljednik pravi bio je torkvatskog roda.
 Smrt je njegova silne domòvini nanijela boli:
 Ona ù rûke mnogih banova predana tada, 330
 Ništa ne dòživì dobra: sudba je jača od svega.
 1536. Nenadano je posve barbar u kràjeve naše
 Prodro, zaposjeo Doboj, Berislavljevu tvrđu,
 Krenuvši prema Savi, Brod je osvojio potom,

	Nomine traiectum vocitamus in amnibus isthinc	335
	Traiecto Savo, Pozeganum fusus in agrum	
	Urbem arcemque capit, quae nomine dicta recenti	
	Sic est, quod ferias celebrans fuit igne perusta,	
	Incerto quondam Romanis. Inde Cetinum	
	Diripiunt castrum cum claustro subtus et urbe	340
	In Klokoçe terra, Comitatus ante Goricae,	
	Hic Ladislav natus Rex sanctus. Quam ferus hostis:	
	Non sinit immunes Divorum Turca penates.	
1537.	Auditis ita Rex Ferdnandus mille querelis,	
	Ut populum tegat, ac saevum de finibus hostem	345
	Arceat, armatae mittit plura agmina gentis.	
	Haec sociata meae, ductor si strenuus esset,	
	Trans Hebrum poterat victum depellere Turcam,	
	Et reparare meam vicinorumque ²⁸ salutem;	
	Tam fuit instructus iustis exercitus armis.	350
	Sed Kocian Belli summo cum iure strategus	
	Clam multo a Turcis accepto ²⁹ turpiter aere	
	Proditor infamis sic agmina nostra regebat,	
	Sic hosti favit, vicena ut millia nostrum ³⁰	
	Occubuere virum, gentisque utriusque strategi	355
	Ladron et Bakić; vitam Kocianus amico	
	Liber ab hoste refert, quam perdet turpius olim:	
	Non etenim tempus minuit peccata, sed auget,	
	Et fieri graviora solent, quo longius illa	
	Infelicem animam misero sub corpore pascunt.	360
	Quanta salus Regni bello dependet ab uno:	
	Quanta mala a timido vel avaro Praeside belli	
	Incumbunt Patriae! Duris exercita virtus	
	Obsistit duris; flectuntur ad omnia molles.	
	Interea totum Kl'is arx obsessa per annum,	365
	Condita ab Augusto cui Diocletia nomen	

²⁸ vicinorumque : vicinorummque

²⁹ accepto : accepo

³⁰ nostrum : nostum

- Imenom takvim, naime, zovemo prijelaz na rijeci. 335
 Prešavši zatim Savu, po pōžeškōm razli se polju,
 Zauzme grad i tvrdū što nazvana tako je skoro
 Jer je, slaveći blagdan, plamenim užgana ognjem,
 Nekoć za Rimljane Incer. Potom orobiše Cetin,
 Tvrđu i sãmostãn ispod, te grad na klōkočkōj zemlji. 340
 Klokočani bjehu u goričkōj živjeli župi,
 Gdje je Ladislav, sveti vladar, rođen, jer divlji
 Turčin poštedjeti neće niti svetinje Božje.
1537. Pošto je Ferdinand čuo tako tužaljki bezbroj,
 Da bi zaštitio narod i odbio dušmana prijekog, 345
 Ū pomōć rodu je hrabru mnoge poslao čete.
 S mojima združene, one su, vođa da biō je srčan,
 Preko Marice mogle turske protjerat snage,
 Meni i susjednom kraju spasenje donijeti najzad
 Jer je oružje pravde takva nosila vojska. 350
 Ali je Kacijaner, što bješe vojskōvođa glavni,
 Potajno potkupljen bio turskim sramotnim zlatom.
 Tako je besramni izdajnik našu vodio vojsku,
 Dušmanu pružao pomoć da dvadeset tisuća pade
 Naših muževa, s njima vojskōvođe naroda oba 355
 Lodron i Bakić. Prijateljski pokloni dušman
 Kacijaneru život što sramotno izgubi nekoć.
 Doista vrijeme grijeha ne ùmãnjĩ, nego poveća:
 Obično postaju težim što dulje vremena oni
 Nesretnu dušu hrane i goje u jãdnōme tijelu. 360
 Kako to kraljevstva spas o jednom ovisi ratu,
 Kakva li zla od plašljiva ili pak pohlepna vođe
 Prijete domaji! Vrlina što čvrsto se gradi i čvrstom
 Otpor pruža, mekušci će pak se povijati svemu.
- Cijelu je godinu tvrđavu klišku opsjedao dušman, 365
 Koju osnova August, Diòklēcija joj ime

Indiderat longis vicina in rupe Salonis: In ius hostis abit. Pro cui vis ulla nocere Non poterat: sitis atque fames miseranda peremit! Inde Nadin, Titio castellum in flumine: multa	370
Praeterea circum cum pagis praedia, villas, Deseruere sui loca non defensa coloni. Augetur timor hinc, illinc audacia crescit: Ut victis venit ille comes, victoribus ista.	
Ipsa nec huic fato speciosa Aurana resistit, Deliciosa lacu: sedes famosa Priorum Templi Equitum (claustrum fuit hic Zvonimerius autor) Dinde Rhodi: captiva hosti nunc ostia pandit. Difficile est contra torrentia flumina niti	375
Nautae imbecilli: nec fit pro robore forma.	380
Ne tamen ulterius serpat contagio tanta Adriacis nocitura locis, media omnia tollo: Tunc Znoil et Vračan, castellaque proximiora Evacuat, vastatque suos fugiendo colonus:	
Proque agris mavult scopulos habitare marinos. Chara homini vita est, licet ipso in carcere clausa.	385
Heu; iam nec Dravus auratis dives arenis Tutus ab hoste fero magnum decurrit in Istrum; Iuxta ipsum positas arcemque urbemque refluxus Vicinae queis nomen aquae concessit Ofeki,	390
Occupat Eous praedo; qua commoditate Et mihi et Ungariae noceat magis. Hic quia flumen Latius effusum se humiles demittit in undas, Et longi tolerat collo iuga pontis ³¹ amico.	
In mea damna modis studet omnibus impius iste Barbarus, atque rudis, tanti sua commoda pendens, Ut nihil ipse nefas, quicquid iuvat, aestimet esse.	395
1538. Dubiciae ac aliis succedunt tristia fata; Servitii non gnara prius, iam colla tremendo Submittit miseranda iugo, nocitura deinde	400

³¹ pontis : pentis

- Nadjenu, što je na hrđi smještena blizu Salone,
 Da bi pod dušmana pala. Više joj ne može, jao,
 Štetiti nikakva sila: slomiše glad ju i žēda!
 Potom kaštel Nadin, koji leži na Křki, 370
 Posjede mnoge i naselja, sela što okolo leže,
 Žitelj napusti njihov, nē bješe kadar ih branit.
 S jedne strane groza, s druge smionost raste:
 Prva poraze prati, drugoj je pobjednik mio.
 Sūdbini toj ne umāče niti tvrđava vranska 375
 Pored jezera divna, sjedište priora slavno,
 Vitezōvā templārā (Zvonimir dignu im kloštar),
 Potom viteza rodskih: dušmanu širi sad vrata.
 Teško se slabi mornari odupiru bujici riječnoj,
 Niti vanjština ima ikakve veze sa snagom. 380
 Da se nē širi dalje tolika zaraza grozna
 Štetna za jadranska mjesta, od zaleđa digla sam ruke.
 Znojilo kao i Vračan, utvrde najbliže, tada
 Nāpusti i opūstoši žitelj njihov u bijegu:
 Draže su mu od plōdnh polja primorske hrđi. 385
 Čovjeku drag je život makar u tamnici čami.
 Jao, više ni Drava, zlatnim bogata pijeskom,
 Sigurna neće od dušmana ulit u vėlik se Dunav:
 Tamo gdje opada, grad i ūtvrda dobiše ime
 Osijek, jer je tako blizina dopustila vode. 390
 Njega zauzme pljačkaš s istoka šteteći time
 Mnogo i mēni i Ūgarskōj. Naime, ovdje se rijeka
 Razlijeva u širinu stvarajuć majušne vale,
 Mosta dugačkog jaram hrbat stoga joj trpi.
 Bezbožni barbarin prosti svaki mogući način 395
 Smišlja da naštetni meni, koristi svojom se vodeć:
 Ništa što pomaže njemu, neće držati grešnim.
 1538. Dubicu kao i drūgē sustiže žalobna sudba;
 Prije služila nije, no evo već strašnomu jarmu
 Glavu je prignula jadna, što će nanijeti štetu 400

- Visceribus matris. Jefenovac longius infra,
 Savanas ubi se Valdanius amnis in undas
 Effundit, procul a nostris hac sorte remotum,
 Deserimus vacuum: cui lignea fabrica, valli
 Pro muris: igni nec ferro obsistere gnarum. 405
 Hunc postquam, allectus fluviorum Turca duorum
 Commoditate, locum reparat, munitque valenti
 Praesidio: metuens quamplura pericula Banus
 Eventura, locum ferro destruxit et igne.
1539. Ast ubi vicino vicinia fida tulisse 410
 Unanimem debebat opem; commune periculum
 Qua tolli quiret; Venetus sua tela³² reponit,
 Cum Turcis iniens, multo quam munere solvit,
 Pacem. Ita quisque suae privatim prospicit aedi:
 Nemo vicinum, nemo iam publica curat. 415
 Sed nec ea Turcus contentus pace quievit;
 Rizonium Illyrici veterem vi subdidit urbem,
 Expugnatque Novum praeda cum divite Castrum,
 Nulli in quo vitam nimium ferus ille pepercit;
 Rizonio sinui locus hic stat iunctus uterque. 420
 Occupat et Nadin, desertam nuper: et armis
 Infestis urbem Sibenik, Sicum ante vocatam,
 Impetit: at vano conamine; durius hosti
 Muris atque viris Sibenikum forte resistit.
1540. Tunc Huzren Boffnae Begus, Kl'iffaeque Murates, 425
 Zrinensem vastant agrum crudeliter: arcem
 Oppugnant; sua quae tribuit cognomina stirpi
 Subitiae, quae post cognomen sumpsit ab arce
 Zrin, in praeupto situatam colle; sed illa
 Incolumis doluit campestria damna suorum. 430
 Hoc et Murates, Boffnae qui praefuit, anno
 Ad placidi Colapis gyrosum saeviit amnem,
 Dubovac, Steniçnak item, primaria in illo
 Oppida districtu terrae, praedatur et igne

³² tela : tella

- Majčinu srcu. Jasenovac, koji dalèko je ispod,
 Ondje gdje rijeka se Una u sàvskè ulijeva vale,
 Slučaj tako ga smjesti dosta dalèko od naših
 Te ga ispraznismo: jer ga njegova drvena građa,
 Umjesto židōvā kōlje, ne štítí od mača ni vātrē. 405
 Između dviju rijeka, privučen smještajem dobrim,
 Poslije ga obnovi Turčin, utvrđi bedemom čvrstim:
 Plašec se da će to najzad donijeti nevolja mnogo,
 Ban tad uništi posve to mjesto ognjem i mačem.
1539. Kada je trebao vjerni susjed susjedu složno 410
 Priteć u pòmōć i sàmo tako uklonit opasnost
 Koja obojici prijeti: Mlečanin odloži koplja,
 S Turcima sklapajuć primirje koje je darima mnogim
 Platío. Tako za svoju svatko kuću se brine:
 Nitko ne skf̄bī za susjeda, nitko za dōbrobīt opću. 415
 Ali primirjem ovim sretan ne miruje Turčin,
 Napada silno Risan, ilirsko naselje staro,
 Osvaja tvrđavu Novi i nàkrcān bogatim plijenom
 Ničiji život ondje okrutan divljak ne štedi,
 Smješteno tako, to mjesto povezuje kotorski zaljev. 420
 Zaprema tada i Nadin, nedavno napušten, napad
 Sprema na Šibenīk, koji je nekada zvao se Sikum,
 Ali je bilo sve zalud: Šibenik čvrstim se zidēm
 Kao i mnōgīm ljudstvom dušmanu odupro hrabro.
1540. Tada zajedno bosanski Husrev i klīški beg Murat, 425
 Zrinsko plijeneći polje, i ūtvrdu okrutno samu
 Opsjednu: dala je ona ime Šubića rodu,
 Koji prezime potom uze od ūtvrde zrinske,
 Što na litici strmoj smještena leži i čīla
 Žali nesreću što u dolini pretrpješe njeni. 430
 Godine ove i Murat, što Bosnom zapovijeda, bjesni
 Blizu rijeke Kupe, što ljupko vijugajuć teče,
 Plijeni Dubovac, potom Steničnjak, utvrde glavne
 Okruga ovog i ògnjem nagrđuje njihovo žide,

	Funestat, ditemque rapit sine sanguine praedam.	435
	Ad Belli non tuta vices stant, praeside quando Praesidiove carent aut ductis, oppida, vallis.	
	Dum sic diviso male currunt omnia Regno, Postrema ad superos Regem vocat hora Ioannem, Qua regnum et vitam finit: nec tutus amicis,	440
	Tutorem nato Solimanum deligit hostem; Agnelli quasi cura lupo tradenda fuisset, Et non cognatis ovibus? Mortalia iam plus Ingenia haud miror, delirant si quoque Reges;	
	Quod fuit expertus paulo post regius infans	445
1541.	Cum sibi regalem tradi praetenderet urbem Budam Ferdnandus; tutor Solimanus adivit Ungariam: Budamque sibi servavit, et illum Ad Dacos misit vidua cum matre puellum:	
	Exemplum fecit saeculis memorabile cunctis;	450
	Nullus ab infido fidei speretur ut actus. Inducta heu suasu monachi Regina Georgi, Hosti quam Regi potius concedere Budam, Regali solio iam longa per aeva superbam, Maluit infelix; infelix: namque venire	455
	De sceptro ad baculum, nimium res dura profecto est.	
	In spes me fortuna novas iam provocat; unde Et maestum lenire queam, fortassis et olim Vulnera quae sanem. Duo martia pignora fratres Zriniades video iam pubertatis ad annos	460
	Pervenisse: avidumque latus praecingere ferro, Aspicere et torvo vexilla Otomanica vultu. Hi prima ut navent forti rudimenta Gradivo, Comburent Kamengrad, lapidi cognomine castrum Ad lentum Sanam, celeri qui iungitur Unnae,	465
	Constructum ponti custodem; tutius ut post Iaprenses saltus et pingua rura frequentent. Non modicus pavor hinc vicino nascitur hosti, Qui de principio fortunas, iudicat hinc et Accrescunt animi nostris. Sed perbreve nobis	470

- Da bi bez kàpljicē krvi zaplijenio silno bogàtstvo. 435
 Kada glavara nema, bedema ni palisádā,
 Nije od nēdācā ratnih sigurna tvrđa nijēdna.
 Dok u rāzdřtōj zemlji loše se zbivahu stvari,
 Kucnuo čas je smrtni i k Višnjima pozvao kralja
 Ivana, koji život i vlāst bez zaštite skonča: 440
 Jer Sulejmána cara za skřbnīka odabra sinu.
 Zar je trebalo janje na brřgu predati vuku
 Umjesto ovcama svojim? Čudit ne mògu se više
 Dušama smrtnika, pače ni kraljevskoj ludosti silnoj,
 Koju iskúsio ì sām je dōskora kraljević mali. 445
1541. Čim je zatražio za se Ferdinand kraljevski Budim,
 Skrbnik Sulejman je odmah u Ÿgarskū ušao s vojskom.
 Za se zadržā Budim, a mālōg dječaka i mājku,
 Udovu kraljevu, odmah poslao on je u Erdelj.
 Tako primjer je dao što pamtit će stoljeća mnoga: 450
 Nikad se nē nādāj da će bezbožnik držati vjeru.
 Kraljica bī zavedēna, jao, savjetom Jurja
 Monaha neka Budim prepusti radije Turku
 Negoli kralju, jer sama za prijestoljem hlepljaše dugo,
 Nesretna, nesretna bješe jer stvar je doista teška 455
 Kada se nā štāp prosjački s kraljevskog dospije žezla.
 Tada novu mi nadu pomalo ulije sudba
 Da ću ublažiti tugu, i mòžda izvidati davno
 Stēčene rane. Jer vidim da dvōje Marsove djece,
 Braća Zrinski su zašli već u mladićko doba: 460
 Bokove željne borbe sada opasuju mačem,
 Smrknuta čela motre osmanske stjegove bojne.
 Kada su osnove oni svladavali vojnog umijeća,
 Spališe Kamengrad, tvrđu što ime po kāmenu nosi,
 Pored spore Sane, što s brzom spaja se Unom, 465
 Kako bi čuvala prijelaz. Tako će sigurni potom
 Moći pohoditi šume i plōdna japranska polja.
 Silna strava nato obuze dušmana moga,
 Koji je po početku sudio sūdbinu daljnju.
 Naši pak živnuše duhom. Ipak vrlo je kratko 470

- Solamen fuit hoc: non multo namque deinde
 Zriniacum castro sub Vinodolense Ioannem
 Occidunt homines Praelati Zagradiensis;
 Ne mea vel desint in caedes arma meorum.
1542. Zagrabiae, clerum Ladislav cui sanctus adauxit, 475
 Forma tamen tristis nomen dedit ipsa sepulchri,
 Prosternit funesta pios contagio Cives.
 Grande malum: fratri quo frater adesse, nec uxor
 Audet in amplexus dilecta venire mariti!
 Sic peccata hominum divina Astraea requirit. 480
1543. Pannoniis iterum Sulimana potentia campis
 Incubat, atque novi ponit fundamina regni.
 Valponem primum Garai stemmatis arcem,
 Iuribus et fundis amplam, ditionibus hostis
 Subiecit propriis: traiecto flumine Dravi, 485
 Siklofum insignem capit arcem: patria quondam
 Christophori astronomi fuit hic; Peucamque decoram,
 Peçuj³³ ipsa voco, cui quina ecclesia nomen
 Fecit apud Latios notum, Thrax diripit urbem;
 Templam, sacras statuas, arasque prophanat, et omne 490
 Exercet scelus in veteres novus incola Cives:
 Ut raro pius est, qui vitam ducit in armis.
 Haec meus attonitis gerneret cum Dravus in undis,
 Illic Danubius lacrymis deflebat amaris
 Metropolitim Regni totius Strigonium altum, 495
 Sacratamque diu tumulis regalibus Albam:
 Totque arces, pagos totque inter utramque iacentes,
 Et tot Claustra capi! Quanto iam tramite labat
 Pannonia, a proprio quae dicta valore Valerja
 Ante fuit! Video; quod casibus omnia subsint: 500
 Caecaque et inconstans fortuna vagatur ubique.
 Abstersi necdum lacrymas, minuive dolores,
 Cum nova Pannonicam Thrax damna movebat ad urbem
 Javrini: quam vix satis Arrabo protegit Istro

³³ Peçuj : Pecuj

- Utjeha trajala ova: naime nedugo potom
 Ivana Zrinskoga podno v̇inodolskōga grada
 Ubiše neki ljudi żagrebačkōg prelāta,
 Oružje tako se moje diže na vlastiti porod.
1542. Zagreb, kojem je kler umnožio Ladislav sveti, 475
 Opravda ime svoje nalik tužnomu grobu
 Jer je građane dobre posjekla pogubna kuga.
 Silan užas: brat se bratu ne ūsūdi prići
 Niti ljubljena žena u żagrljāj pōteći mužu!
 Tako Astrēja božānskā grijeha ispituje ljudske. 480
1543. Sila je Sulejmánova opet na panonska polja
 Nālegla, temelje tako polažući novomu carstvu.
 Valpovačku tvrđu podloži najprije dušman,
 Posjed Gorjānskīh, pod čijom je vlašću mnogo dobara.
 Prešavši potom Dravu, dušman zauze Šikloš, 485
 Tvrđu znamenitu jer se ū njōj Kristòfor astrònom
 Rodio nekoć. Tračanin orobi prekrasnu Peucu,
 Koju zovem Pečuh, pet joj crkava nekoć
 Učini poznatim vrlo među Latínima ime.
 On obēščastī oltar, hrāmove, kipove svete, 490
 Novi stanòvnik nad stārīma svaki počinit će zločin:
 Jer je pobožan rijetko onaj tko ratujuć živi.
 Dok je zgranutim valima moja jecala Drava,
 Tamo je Dunav oplakívaο suzama gorkim
 Ostrogon stari, cijeloga kraljevstva sjedište glavno, 495
 Stolni Biograd usto, posvećen kraljevskim grobljem:
 Tvrde i tōlika sela koja leže međ' njīma,
 Tōliki kloštri! O, kojim sve putima propast se sprema
 Panonskoj zemlji, što nekoć bješe zbog vrijednosti svoje
 Zvana Valērijōm! Vidim da svime gospodari slučaj: 500
 Slijepa i nēstālna sreća posvuda bezglavo luta.
 Nisam još otrla suze, niti su minule boli,
 Kadli je nova tračka pošast stigla do Gyōra,
 Koji arābōnskā tvrđā, što se s Dunavom veže,

Coniunctus; Banum moveo, succurrat amicis:	505
Et fecit; caeso qui trino mille Getarum, Tum profligatis reliquis, eliberat urbem.	
Sic dat opem sincerus amor, licet indigus ipsa: Insignemque animum vicini iniuria laedit.	
Dum pro Pannoniae pia sit ³⁴ mihi cura salute,	510
Damna domi patior. Nam Bosnae Praeses Ochinum, Stupčenicem, Csakov, Belaftenamque per arma Per vim Slovinias expugnat et occupat arces. Adriaco vicina freto loca deinde petivit, Regalem Señae visurus forsitan urbem;	515
Antiquam Senonum patriam, qui saepe Quirites Terruerant inter celsa Urbis moenia, quique Iura dabant pelago, Galli dicti atque Liburni. Hic tamen adversam nacta est audacia ³⁵ sortem Turcica: nam Gazkae clarum sed fertile cancris	520
Sanguine turbavit flumen, perque arva suorum Corpora caesa feris avibusque voranda reliquit. Tempore saepe brevi fortuna, locoque, favores Immutat proprios: nam nulla lege tenetur.	
Tot bellis fessus, spoliis tot onustus, ab armis	525
Thrax cum Rege meo cessare paciscitur: ut quo Tempore securus colat arva paterna colonus, Et non turbatus per Martia classica Civis Inter privatos requiescat quando penates, Ac quae destruxit Bellona, redintegret alma	530
Pax. Hac sperabam, charis persolvere iusta Natis, et tumulis exanguia condere membra. Sed nunquam sincerus amor speretur in hoste, Nulla fides fidei est in contemptore. Quis, oro, Fallere turpe putet quemquam, cui tollere vitam	535
Pro laudis merito censet? Mox barbarus idem Ascrivii, quam nunc Kotor incola nominat, imo	

³⁴ sit : fit

³⁵ A audacia : audicia (Ritter)

- Jedva zaštitit je mogla. Digla sam bana da pòmōć 505
 Druzima pruži. Tri je pobio tisuće Geta,
 Ostale svladav, čime je donio gradu slobòdu.
 Tako će iskrena ljubav pòmōći, makar i sama
 Pomoć ište, jer nepravda bližnjih plemènite vrijeđa.
- Dok sam se brinula revno za spàsēnje panonske zemlje, 510
 Doma sam trpjela štete. Beg tad bosanski napa
 Čaklovac, Bijelu Stijenu, Voćin, Stupčanicu usto,
 Silom zauze tvrđe po čitavōj slavonskoj zemlji.
 Zatim krenu na mjēsta blizu Jadranskog mora,
 Hoteći doći u pòsjet Senju, kraljevskom gradu, 515
 Nekoć domaji drevnih Senona, koji su često
 Plašili Rimljane među zīdem visokim grada.
 Pučinom vladahu oni, zvani Libùrni i Gāli.
 Ipak je oholost turska lošu izazvala sreću:
 Krvlju zamuti Gacku, prebistru rijeku što rađa 520
 Obilje rakova, usto po pòljima ostavi trupla
 Smaknutih, da ih ptice i zvjèrād proždrijeti mogu.
 Naklonost svoju sudbina pròmijeni kao i mjēsto
 Zàkrātko, jer ju nè vèžē nikada nikakav zakon.
- Iscrpljen napornim ratom, nakrcan gòlemīm plijenom, 525
 Traćanin s mojim kraljem dogovori prestanak rata:
 Da bi očinska polja sigurno orao seljak,
 I da neometan bojnomo bi trubljom građanin tada
 Malo predahnuti mogao ùnūtar vlastita doma,
 Te da obnovit može blagòslovljen mir što Belona 530
 Razori posve. Nadah se da ću odužit se mirom
 Dječici dragoj i humcima zastrti beskrvne ude.
 Nikad se nadati nemoj od dušmana ljubavi pravoj,
 Vjeran nikada nije preziratelj vjere. Pa tko bi
 Sramotnim držao varati onog kom uzeti život 535
 Razložnim smatra zbog slāvē? Askrivij barbarin potom,
 Smješten što leži dubòko u zaljevu rizonskog mora,

- Rizonii maris in secessu, fortiter urbem
 Classe petit: sed abit Pacis violator iniquus
 Pulsus ab hinc; pacem turbantes Iuppiter odit. 540
1544. Prosperiore tamen Velikam fato impetit arcem,
 Magnanam Latio quondam sermone vocatam,
 Quam longe Reges habitabant Bate priores,
 Ut nunc regalem Velikam voco: pluribus olim
 Praefectam vicis, pagis atque urbibus. Ipsam 545
 Subicit imperio vis et fortuna tyranno.
 Turcica nunc Velika est, mea Velika desinit esse;
 Ut iam, nil magnum, videam, mihi sorte relictum.
1545. Slovinios percurrit agros iam tutior hostis,
 Cum praedis spoliisque redit: nam praedia circum 550
 Diripit; et tanto maiori concitus ausu,
 Vel nimium fidens fortunae ad vota secundae,
 Konsćineam penetrat valido cum brachio ad arcem;
 Montibus amplexam, medio quae considet agro,
 Nacta ab equis nomen: forti oppugnata resistit 555
 Hosti, dum Prorex et Bildenfajnius heros
 Auxilio obsessae veniant. Mox clade recepta
 Dux simul et Prorex pulsi rediere. Sed hostis,
 Cum nocuisse nihil se posse adverteret arcis,
 Adversamque sibi metuendo postmodo sortem, 560
 Vastata late longa regione recessit:
 Quicquid non aufert, hoc destruit impius hostis.
- Ingemui tantae cladi, nec dinde minori
 Maerore afficior, quando Mollavina (Claudî
 Montem Romani veteres dixere) repente 565
 Succubuit casu vi Turcae. Claudius isthinc
 Ortum habuit Caesar, sed mons est aureus ipse,
 Strata docent, quibus est Romanis ante petitus;
 Csuporianus erat quondam, quem postmodo Bakoç
 Affini Erdoedum³⁶ stirpi pro dote reliquit. 570

³⁶ Erdoedum : Erdedum

- Kojega danas Kotorom njegovi žitelji zovu,
 Brodovljem napada silno, no kršitelj nemili mira
 Ődāndē protjeran bješe: Svevišnjem omrznu posve. 540
1544. Nešto povoljniji ishod na Vĕlikū napada bješe,
 Koja na latinskom jeziku nekoć se zvala Magnana.
 Nju su od Bātona drevniji kralji nastavali davno,
 Kraljevom Velikom stoga ju zovem: mnogomu nekad
 Mjestu, selu i grādu bijāše ona na čelu: 545
 Sila i sudba ju sada podvrgnu tiranskoj vlasti.
 Turska je Velika sada, moja Velika nije:
 Ništa velikog više usud ne ōstavī meni.
1545. Većma sigurnije dušmanin slavonskim poljima hara,
 Vraća se s ratničkim plijenom što posvud ga okolo robi: 550
 Sve to žustriji postaje što gorljivije stremi,
 Ili se odveć uzda u naklonost povoljne sudbe,
 Kada do konjšćinske utvrde prodre oružnom rukom,
 Posred polja pruža se ona u naručju gora,
 Dobivši ime od kónjā: odupire napadu silnog 555
 Ona se dušmana, dok joj ban i Wildenstein hrabri
 Hitaju ũ pomōć. Dōškora ona dōživī poraz
 Pa se ban i vojskovođa morahu pōvūćī. Kada
 Dušman vidje da više ne može škoditi tvrđi,
 Plašec se da mu na koncu i sudba ne okrene leđa, 560
 Kraj, opustošen uzduž i pōprijēko, napusti najzad.
 Sve što se ne može odnijet, uništi bezbožni dušman.
 Poraz oplakah tōlik, a potom me gora još snađe
 Źalost kad Moslavina (što Rimljani zvahu ju stari
 Klaudijским gorjem) nenadno tada slučajem nekim 565
 Turskoj je podlegla sili. Ona rodno je mjesto
 Cara Klaudija, ali da gora je sama od zlāta,
 Svjedočē ceste kojim ga Rimljani tražahu negda.
 Čuporski nekoć bi posjed, a potom obitelji Bakoč,
 Koja ga dade u mīrāz svomu erdedskom rodu. 570